

Convenția privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități

Distr.: Restricted

29 august 2017

Original: limba engleză doar în
limba engleză, limba rusă și
limba spaniolă

Comitetul pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități

Sesiunea a optsprezecea

14-31 August 2017

Punctul nr. 8 pe ordinea de zi

Comentarii generale

Comentariu general privind articolul 19: Viață independentă și integrare în comunitate

I. Introducere

1. Dintotdeauna, persoanelor cu dizabilități li s-au negat alegerea și controlul personal și individual în toate domeniile vieții lor. Despre multe dintre ele s-a prezumat că ar fi incapabile să trăiască independent într-o comunitate pe care și-o aleg singure. Un potențial sprijin este fie indisponibil, fie se referă specific la anumite condiții de locuire, iar infrastructura comunității nu este proiectată la fel peste tot. Resursele sunt investite mai degrabă în instituții decât în dezvoltarea unor oportunități pentru viața independentă în comunitate a persoanelor cu dizabilități. Această situație a condus la abandon, dependență de familie, instituționalizare, izolare și segregare.
2. Articolul 19 al Convenției privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități recunoaște dreptul egal al tuturor persoanelor cu dizabilități la o viață independentă în comunitate, cu libertatea de a alege și cea de control asupra propriei vieți. La bază stă principiul fundamental al drepturilor omului conform căruia toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și în drepturi și toate viețile au aceeași valoare.
3. Articolul 19 subliniază faptul că persoanele cu dizabilități sunt subiecte de drept și titulari de drepturi. Principiile generale ale Convenției (art. 3), în mod particular respectarea demnității inalienabile, a autonomiei individuale și a independenței persoanelor (art. 3 lit. (a)) și participarea și integrarea deplină și efectivă în societate (art. 3 lit. (c)), stau la baza dreptului la viață independentă și integrare în comunitate. De asemenea, și alte principii consacrate în Convenție sunt esențiale pentru interpretarea și aplicarea articolului 19.
4. Viața independentă și integrată în comunitate sunt idei care, istoric, au provenit de la persoanele cu dizabilități care proclamă controlul asupra modului în care doresc să trăiască, prin crearea unor forme de sprijin puternice, precum asistență personală și solicitarea ca serviciile și facilitățile comunitare să se alinieze standardelor de design universal.
5. În Preambului Convenției, Statele părți au accentuat că majoritatea persoanelor cu dizabilități trăiesc în sărăcie și, în acest sens, au recunoscut necesitatea esențială de a-și îndrepta atenția asupra impactului negativ al sărăciei. Costul excluziunii sociale este ridicat, deoarece perpetuează dependența și, prin urmare, interferează cu libertățile individuale. Excluziunea socială generează, de asemenea,

stigmatizare, segregare, discriminare, care pot conduce la violență, exploatare, abuz, la care se adaugă stereotipuri negative care generează un ciclu de marginalizare a persoanelor cu dizabilități. Un mecanism eficient din punct de vedere al costului de a asigura exercitarea drepturilor, dezvoltarea durabilă și reducerea sărăciei în reprezintă politici și planuri concrete de acțiune pentru incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități, inclusiv prin promovarea dreptului lor la viață independentă (articolul 19).

6. Prezentul Comentariu General urmărește să sprijine Statele părți în implementarea articolului 19 și la îndeplinirea obligațiilor care le revin în temeiul Convenției. Acest Comentariu General se referă în primul rând la obligația de a se asigura exercitarea dreptului la viață independentă și la integrare în comunitate de către fiecare individ, dar se conexează și cu alte prevederi. Articolul 19 are un rol distinct ca unul dintre cele mai cuprinzătoare și intersectoriale articole ale Convenției și trebuie considerat drept vital pentru implementarea tuturor celorlalte articole ale Convenției.
7. Articolul 19 statuează drepturi civile și politice, precum și economice, sociale și culturale și stă drept exemplu de interrelaționare, interdependentă și indivizibilitate a tuturor drepturilor omului. Dreptul la viață independentă și integrare în comunitate se poate realiza doar în măsura în care toate drepturile economice, civile, sociale și culturale prevăzute în această normă sunt îndeplinite. Dreptul internațional privind drepturile omului impune obligații care au un efect imediat și obligații care pot fi realizate progresiv¹. Realizarea în integralitate a dreptului la viață independentă și integrare în comunitate presupune, de asemenea, schimbări structurale care trebuie efectuate progresiv, indiferent dacă se referă la drepturi civile și politice sau drepturi sociale, economice și culturale.
8. Articolul 9 reflectă diversitatea abordărilor culturale ale vieții umane și asigură faptul că, prin conținutul său, nu este părtinitor față de anumite norme și valori culturale. Viața independentă și integrarea în comunitate sunt concepte specifice vieții umane pe tot globul, aplicate în contextul existenței unei dizabilități. Acestea se referă la exercitarea libertății de alegere și control asupra deciziilor care afectează viața cuiva, cu nivelul maxim de autodeterminare și interdependență în cadrul societății. Realizarea acestui drept trebuie să fie eficientă în diferite contexte economice, sociale, culturale și politice. Dreptul la viață independentă și integrare în comunitate este aplicabil tuturor persoanelor cu dizabilități, indiferent de rasă, culoare, descendență, sex, sarcină și maternitate, stare civilă, situație familială sau de îngrijire, identitate de gen, orientare sexuală, limbă, religie, convingere politică sau alte convingeri, apartenență națională, etnică, indigenă sau socială, statut de migrant, solicitant de azil sau refugiat, asocierea cu o minoritate națională, statut economic sau proprietate, predispoziție genetică sau de altă natură pentru o boală la naștere, vârstă sau orice alt statut.
9. Dreptul prevăzut la articolul 19 este adânc înrădăcinat în dreptul internațional al drepturilor omului. Declarația Universală a Drepturilor Omului accentuează în articolul 29 alineatul (1) interdependența dintre dezvoltarea personală a unui individ și aspectul social pe care îl presupune faptul de a face parte din comunitate “Orice persoană are îndatoriri față de colectivitate, deoarece numai în cadrul acesteia este posibilă dezvoltarea liberă și deplină a personalității sale”. Articolul 19 își are rădăcinile în drepturile civile și politice, precum și în cele economice, sociale și culturale: dreptul la liberă circulație și dreptul de a-și alege liber reședința (art. 12 din Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice) și dreptul oricărei persoane la un nivel de trai adecvat inclusiv hrană, îmbrăcăminte și locuință suficiente (art. 11 din Pactul Internațional cu privire la Drepturile Economice, Sociale și Culturale), dar și drepturi la comunicare de bază constituie temelia dreptului la viață independentă și integrare în comunitate. Libertatea de mișcare, un nivel de trai adecvat, precum și abilitatea de a înțelege și de a-i fi

¹ Comitetul pentru Drepturile Economice, Sociale și Culturale (CDESC), Comentariul General Nr. 3: Natura obligațiilor Statelor părți (art. 2 alin. 1 din Convenție), 14 decembrie 1990, E / 1991/23, p. 1-2

înțelese propriile preferințe, alegeri și decizii reprezintă condiții indispensabile pentru demnitatea umană și dezvoltarea liberă a unei persoane.²

10. Convenția asupra Eliminării Tuturor Formelor de Discriminare față de Femei subliniază egalitatea femeilor și a bărbaților și condamnă discriminarea față de femei în toate formele sale (art.1). Convenția reafirmă egalitatea dintre femei și bărbați în ceea ce privește aspectele juridice, inclusiv capacitatea juridică și posibilitățile de exercitare a acestei capacități. De asemenea, solicită statelor părți să recunoască egalitatea în fața legii privind circulația persoanelor și libertatea de a-și alege reședința și domiciliul (art. 15 alin. (4)).
11. Articolul 9 (1) din Convenția cu privire la Drepturile Copilului solicită Statelor părți să “vegheze ca niciun copil să nu fie separat de părinții săi împotriva voinței acestora, exceptând situația în care autoritățile competente decid, sub rezerva revizuirii judiciare și cu respectarea legilor și a procedurilor aplicabile, că această separare este în interesul suprem al copilului”. Statele părți la această Convenție “vor acorda ajutor corespunzător părinților și reprezentanților legali ai copilului în exercitarea responsabilității care le revine în legătură cu creșterea copilului” așa cum este garantat de articolul 18 alin. (2). În plus, articolul 20 stabilește următoarele “copilul care este, temporar ori permanent, lipsit de mediul său familial sau care, pentru protejarea intereselor sale, nu poate fi lăsat în acest mediu are dreptul la protecție și asistență speciale din partea statului” (art. 20 alin. (1)) și că “Statele părți, în conformitate cu legislația lor națională, vor asigura protecție alternativă pentru un astfel de copil” (art. 20 alin (2)). Protecția alternativă acordată din motive de dizabilitate ar fi discriminatorie.
12. Articolul 23 alineatul (1) stabilește în plus că toți copiii cu dizabilități trebuie să se bucure de o viață demnă, în condiții care să le asigure încrederea în sine să le faciliteze participarea activă la viața comunității. Comitetul pentru Drepturile Copilului și-a exprimat îngrijorarea față de numărul mare de copii cu dizabilități din centre de plasament și a îndemnat Statele părți să organizeze programe de dezinstituționalizare care susțin abilitatea acestora de a trăi în familia lor, în familia extinsă sau în plasament familial.³
13. Egalitatea și nediscriminarea sunt principii fundamentale ale Dreptului internațional al drepturilor omului și sunt consacrate în toate instrumentele fundamentale ale drepturilor omului. În Comentariul general Nr. 5, Comitetul pentru Drepturile Economice, Sociale și Culturale subliniază faptul că “segregarea și izolarea realizate prin impunerea barierelor sociale” reprezintă discriminare. De asemenea, în relație cu articolul 11 accentuează că dreptul la un nivel de trai adecvat nu include doar accesul egal la hrană adecvată, locuințe accesibile și alte cerințe de bază, dar și existența și disponibilitatea serviciilor de asistență și a dispozitivelor și tehnologiei de asistare care să respecte pe deplin drepturile persoanelor cu dizabilități.⁴
14. Articolul 19 și conținutul acestui Comentariu General trebuie, de asemenea, să ofere linii directoare și să sprijine implementarea Noului Agende Urbane (Habitat III) și ca parte integrantă a obiectivelor Agendei de Dezvoltare pentru 2030 și a Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă. Noua Agendă Urbană pledează pentru o viziune a orașelor și așezărilor umane, în care toate persoanele se bucură de drepturi și oportunități egale prin promovarea orașelor și așezărilor umane incluzive, echitabile, sigure, sănătoase, accesibile și durabile. În legătură cu articolul 19 din Convenție, obiectivul ODD 10.2, împuternicirea și promovarea incluziunii sociale, economice și politice pentru toți și obiectivul 11.1, asigurarea accesului la locuințe adecvate, sigure și accesibile și servicii accesibile pentru toți au o importanță deosebită.

² Declarația Universală a Drepturilor Omului, articolul 22; Comitetul pentru Drepturile Omului, Comentariul General Nr. 27, p.1; Comitetul pentru Drepturile Economice, Sociale și Culturale, Comentariul General Nr. 4, p. 7.

³ Comitetul pentru Drepturile Copilului, Comentariu General Nr. 7 (2006) Drepturile copiilor cu dizabilități, CRC/C/GC/9, 27 Februarie 2007., p. 47

⁴ Comitetul pentru Drepturile Economice, Sociale și Culturale, Comentariul General Nr. 5, p. 15, 48-49.

15. În ultimul deceniu, Comitetul pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități a înregistrat progrese în punerea în aplicare a articolului 19. Cu toate acestea, Comitetul constată un decalaj între obiectivele și spiritul articolului 19 și aria implementării acestuia. Câteva dintre barierele rămase sunt următoarele:
- a) Negarea capacității legale, fie legislativ și prin practici oficiale, fie de facto, prin substituirea prerogativelor de luare a deciziilor privind locuirea;
 - b) Sistem de asistență și protecție socială inadecvat pentru asigurarea traiului independent în cadrul comunității;
 - c) Cadru juridic și alocări bugetare inadecvate pentru asigurarea asistenței personale și a sprijinului individualizat;
 - d) Instituționalizarea reglementată, inclusiv în cazul copiilor și tratamentul forțat în toate formele sale;
 - e) Lipsa strategiilor și planurilor de dezinstituționalizare, și continuarea investirii în centrele care oferă îngrijire și asistență;
 - f) Atitudini negative, stigmatizare și stereotipuri care împiedică incluziunea persoanelor cu dizabilități în comunitate și accesarea asistenței disponibile;
 - g) Concepții eronate despre dreptul la viață independentă în cadrul comunității;
 - h) Lipsa serviciilor și facilităților disponibile, adaptabile, accesibile și la costuri rezonabile cum ar fi transportul, sănătatea, educația, spații publice, locuințe, teatre, cinematografe, bunuri și servicii și clădiri destinate publicului larg;
 - i) Lipsa mecanismelor adecvate de monitorizare pentru asigurarea implementării corespunzătoare a articolului 19, incluzând participarea organizațiilor reprezentative ale persoanelor cu dizabilități;
 - j) Alocarea insuficientă de resurse din bugetul general către persoanele cu dizabilități;
 - k) Descentralizarea necorespunzătoare, care duce la rezultate disproporționate între autoritățile locale și la șanse inegale la viața independentă în comunitate în interiorul statului.

II. Conținutul normativ al articolului 19

A. Definiții

16. În prezentul Comentariu General, termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații:

(a) **Viață independentă:** Viața independentă sau a trăi independent presupune că persoanelor cu dizabilități le sunt oferite toate mijloacele necesare care le permit să-și exercite libertatea de alegere și control asupra vieții lor și să ia toate deciziile cu privire la viața lor. Autonomia și autodeterminarea sunt esențiale pentru a trăi o viață independentă, care să includă acces la transport, la informație, la comunicare și la asistență personală, reședință, rutină zilnică, obiceiuri, loc de muncă adecvat, relații personale, îmbrăcăminte, hrană, igienă și sănătate, drepturi culturale, drepturi privind religia, sexualitatea și reproducerea. Aceste activități sunt în strânsă legătură cu dezvoltarea identității și personalității individului: unde trăim, cu cine trăim, ce mâncăm, fie că ne place să dormim devreme sau să mergem la culcare noaptea târziu, să stăm înăuntru sau să fim afară, să avem pe masă o față de masă și lumânări, să avem animale de companie sau să ascultăm muzică. Astfel de acțiuni și decizii ne reprezintă. A trăi independent este o caracteristică esențială a

autonomiei și a libertății individului și nu înseamnă neapărat a trăi singur. De asemenea, nu ar trebui interpretat nici drept strict capacitatea de a întreprinde activități zilnice de unul singur. În schimb, ar trebui interpretat ca libertatea de alegere și control în acord cu respectarea demnității inerente și a autonomiei individuale, așa cum sunt acestea consfințite în articolul 3 litera a) din Convenție. Independența ca formă a autonomiei personale presupune ca persoana cu dizabilități să nu fie privată de alegere și control asupra propriului stil de viață și a activităților zilnice.

b) **Incluziune în comunitate:** Dreptul de a fi inclus în comunitate se referă la principiul incluziunii și participării complete și efective în societate, așa cum este prevăzut, printre altele, în articolul 3 (c) al Convenției. Aceasta include existența unei vieți sociale complete și accesul la toate serviciile publice și la serviciile de sprijin destinate persoanelor cu dizabilități pentru a le permite să fie integrate pe deplin și să participe la toate sferile vieții sociale. Aceste servicii se pot referi, printre altele, la locuire, transport, cumpărături, educație, angajare, activități recreative și toate celelalte facilități și servicii oferite publicului, inclusiv rețele de socializare⁵. Acest drept include, de asemenea, accesul la toate evenimentele vieții politice și culturale din cadrul comunității, precum și la alte întruniri publice, evenimente sportive, festivaluri culturale și religioase și orice altă activitate la care persoana cu dizabilități dorește să participe.

c) **Măsuri pentru un trai independent:** Atât viața independentă, cât și incluziunea în comunitate se referă la toate aspectele care țin de traiul în afara centrelor rezidențiale. Nu este vorba doar de a trăi într-o anumită clădire sau mediu, ci, în primul rând, este vorba despre pierderea atributului alegerii personale și al autonomiei ca rezultat al impunerii unei anumite vieți și norme de locuire. Nici centrele de mari dimensiuni cu mai mult de o sută de rezidenți, nici casele pentru grupuri mai mici, cu cinci până la opt persoane, nici măcar casele individuale nu pot fi considerate medii pentru viață independentă, cât timp au alte elemente definitorii ale centrelor sau instituționalizării. Cu toate că centrele pot diferi în funcție de dimensiune, nume și structură, există anumite elemente definitorii și comune, cum ar fi: împărțirea în mod obligatoriu a aceluiași asistent/ îngrijitor cu mai mulți beneficiari și nicio putere sau o putere limitată în situațiile care presupun acceptarea primirii de asistență, izolare și segregare față de viața independentă din cadrul comunității, lipsa controlului asupra deciziilor de zi cu zi, lipsa libertății de a alege cu cine să trăiască, rigiditatea rutinei, indiferent de voința și preferințele personale, aceleași activități în același loc pentru un grup de persoane aflate sub o anumită autoritate, o abordare paternalistă în ceea ce privește furnizarea serviciilor, supravegherea condițiilor de trai și, de obicei, disproporția în ceea ce privește numărul persoanelor cu dizabilități care trăiesc în același mediu. Structura centrelor poate oferi persoanelor cu dizabilități un anumit grad de alegere și control, însă aceste alegeri sunt limitate la anumite domenii ale vieții și nu reușesc să schimbe caracterul segregator al centrelor. Politicile de dezinstituționalizare necesită, prin urmare, implementarea reformelor structurale, care depășesc limitele structurii centrelor. Casele pentru grupuri mari sau mici prezintă un pericol în special pentru copii, pentru care nu există niciun substitut pentru nevoia de a crește în cadrul unei familii. Instituțiile de tip familial rămân instituții și nu pot înlocui îngrijirea oferită de către o familie.

d) **Asistență personală:** Asistența personală se referă la resursa umană care este disponibilă și acordă sprijin persoanelor cu dizabilități și este un instrument care susține viața independentă. Deși formele de asistență personală pot varia, există anumite elemente care deosebesc acest tip de asistență de alte tipuri, și anume:

(i) **Finanțarea** asistenței personale trebuie să fie furnizată pe baza unor criterii personalizate și să țină cont de standardele privind drepturile omului pentru un loc de muncă decent. Finanțarea trebuie să fie sub controlul și acordată persoanei cu dizabilități în scopul de a plăti pentru orice asistență necesară. Aceasta se bazează pe o evaluare individuală a nevoilor și pe circumstanțele individuale ale vieții persoanei respective. Serviciile personalizate nu trebuie să aibă ca rezultat reducerea venitului și/ sau costuri mai mari în sarcina persoanelor cu dizabilități;

(ii) **Serviciul de asistență este controlat de persoana cu dizabilități**, ceea ce înseamnă că aceasta poate contracta serviciul de la o varietate de furnizori sau poate acționa ca angajator. Persoanele cu

⁵ Social media, in original (nota traducatorului)

dizabilități au opțiunea de a-și personaliza propriul serviciu și astfel de a decide, de exemplu, de cine, cum, când, unde și în ce mod este furnizat serviciul și de a instrui și direcționa furnizorii de servicii cu privire la aceste aspecte;

(iii) **Asistența personală este o relație unu-la-unu.** Asistenții personali trebuie să fie recrutați, instruiți și supravegheați de beneficiarul serviciilor de asistență personală. Asistenții personali nu ar trebui să fie împărțiți între mai mulți beneficiari fără consimțământul complet și liber al persoanei care beneficiază de asistență personală. Schimbul de asistenți personali ar putea limita și împiedica participarea autodeterminată și spontană la viața comunității; și

(iv) **Gestionarea proprie a serviciilor de asistență.** Persoanele cu dizabilități care au nevoie de asistență personală își pot alege liber gradul de control personal asupra prestării serviciilor, în funcție de circumstanțele și preferințele lor de viață. Chiar dacă responsabilitățile "angajatorului" sunt contractate, persoana cu dizabilități rămâne mereu în centrul deciziilor privind asistența și trebuie întrebată și respectată în ceea ce privește preferințele individuale. Controlul asupra asistenței personale poate fi realizat prin sprijin în luarea deciziilor.

17. Furnizorii de servicii de asistență descriu deseori, în mod eronat, serviciul de asistență prin utilizarea termenilor " viață independentă" sau "viață în comunitate", precum și "asistență personală", deși în practică aceste servicii nu îndeplinesc cerințele prevăzute de articolul 19. "Pachetul de soluții" obligatoriu care, printre altele, se referă și la disponibilitatea unui anumit serviciu în legătură cu un altul, presupune ca mai multe persoane să locuiască împreună sau pot fi furnizate numai în cadrul unor aranjamente special de trai. Conceptul de asistență personală în cazul în care persoana cu dizabilități nu are autodeterminare completă și autocontrol trebuie să fie considerat neconform cu articolul 19. Persoanelor cu cerințe complexe de comunicare, inclusiv cele care utilizează mijloace informale de comunicare - mijloacele care includ expresia facială, poziția corpului și vocalizarea) trebuie să li se ofere sprijin adecvat care să le permită să dezvolte și să transmită direcțiile, deciziile, alegerile și/ sau preferințele lor, iar acestea să le fie recunoscute și respectate.

B. Articolul 19, Denumire marginală

18. Articolul 19 reafirmă nediscriminarea și recunoașterea dreptului egal al persoanelor cu dizabilități de a trăi independent în comunitate. Pentru ca dreptul la viață independentă să poată fi realizat, cu libertatea de a alege și dreptul de a fi integrat în comunitate egale cu ale celorlalți, Statele părți trebuie să ia măsuri eficiente și adecvate pentru a facilita exercitarea deplină a dreptului și participarea în integralitate și incluziunea în comunitate a persoanelor cu dizabilități.

19. Articolul se referă la două concepte, care sunt menționate expres doar în titlul său: dreptul la viață independentă și dreptul la integrare în comunitate. Dacă dreptul la viață independentă se referă la o dimensiune individuală, ca drept negativ de a se emancipa fără a-i fi refuzate accesul și oportunitățile, dreptul la integrare în comunitate implică o dimensiune socială, ca un drept pozitiv de a dezvolta medii incluzive. Așa cum este consacrat în articolul 19, dreptul la viață independentă și integrare în comunitate acoperă ambele concepte.

20. Articolul 19 se referă în mod explicit la toate persoanele cu dizabilități. Nici privarea totală sau parțială a oricărui "grad" de capacitate legală și nici nivelul de sprijin necesar nu pot fi invocate pentru a nega sau a limita dreptul persoanelor cu dizabilități la autonomie și la viață independentă în comunitate.

21. Atunci când se evaluează că persoanele cu dizabilități necesită servicii personale cu cerințe mai ridicate, Statele părți consideră adesea instituțiile drept singura soluție, mai ales dacă serviciile personale sunt considerate "prea costisitoare" sau persoanele cu dizabilități sunt considerate "incapabile" să trăiască în afara sistemului instituționalizat. Se evaluează adesea că persoanele cu dizabilități intelectuale, în special cele cu cerințe complexe de comunicare, printre altele, sunt incapabile să trăiască în afara mediului instituționalizat. O astfel de argumentare contravine articolului 19, care extinde dreptul de a trăi

independent și de a fi integrat în comunitate la toate persoanele cu dizabilități, indiferent de nivelul lor de capacitate intelectuală, de gradul de funcționare autonomă sau de nevoia de sprijin.

22. Toate persoanele cu dizabilități ar trebui să aibă libertatea de a alege să fie active și să aparțină culturilor pe care le preferă și trebuie să aibă același grad de libertate de alegere și control asupra vieții lor, precum ceilalți membri ai comunității. Viața independentă nu este compatibilă cu promovarea stilului de viață "predefinit". Tinerii cu dizabilități nu ar trebui să fie forțați să trăiască în centre destinate persoanelor în vârstă cu dizabilități și viceversa.

23. Indiferent de gen, persoanele cu dizabilități sunt titulari de drepturi și beneficiază de o protecție egală în conformitate cu articolul 19. Trebuie luate toate măsurile adecvate pentru a asigura emanciparea și completa dezvoltare a femeilor. Persoanele LGBTQI cu dizabilități trebuie să beneficieze de aceeași protecție în conformitate cu articolul 19 și, prin urmare, să li se respecte relațiile personale. În plus, dreptul de a trăi în mod independent și de a fi integrat în comunitate include protecția persoanelor cu dizabilități aparținând oricărei categorii de vârstă, grup etnic, castă, minoritate lingvistică și / sau religioasă, precum și migranți, solicitanți de azil și refugiați.

C. Articolul 19, lit. a)

24. Să aleagă și să decidă cum, unde și cu cine să trăiască este ideea centrală a dreptului de a trăi independent și de a fi integrat în comunitate. Prin urmare, libertatea de alegere individuală nu se limitează la locul de reședință, ci include toate aspectele legate de organizarea vieții unei persoane: programul și rutina zilnică, precum și modul și stilul de viață al unei persoane, acoperind sferile publice și private într-o perspectivă zilnică și pe termen lung.

25. Adesea, persoanele cu dizabilități nu au posibilitatea de a alege din cauza lipsei de opțiuni. Acesta este cazul în care, de exemplu, sprijinul informal al familiei este singura opțiune sau cazul în care sprijinul este indisponibil în afara instituțiilor, dacă locuințele sunt inaccesibile sau sprijinul nu este oferit în comunitate și atunci când sprijinul este acordat numai în forme specifice de locuire, cum ar fi casele de grup sau instituțiile.

26. În plus, este posibil ca persoanelor cu dizabilități să nu li se permită să își exercite dreptul la alegere din cauza lipsei de informații accesibile cu privire la opțiunile disponibile și/ sau ca urmare a restricțiilor legale care derivă din legislația privind tutela și din reglementări sau deciziile legale similare care nu permit persoanelor cu dizabilități să își exercite capacitatea juridică. Chiar în lipsa unor astfel de legi, familia, îngrijitorii sau autoritățile locale uneori exercită controlul și restrâng libertatea de alegere a individului, acționând ca factori de decizie substituenți.

27. Personalitatea juridică și reprezentarea legală stau la baza realizării vieții independente în cadrul comunității pentru persoanele cu dizabilități. Articolul 19 este, prin urmare, legat de recunoașterea și exercitarea personalității juridice și a capacității juridice, așa cum este consacrat în articolul 12 din Convenție și explicat în Comentariul General al Comitetului nr. 1 (2014) privind recunoașterea egală în fața legii. Mai mult, se află în legătură și cu interzicerea absolută a detenției pe baza dizabilității, așa cum este prevăzută în articolul 14 și elaborată în explicațiile respective.⁶

D. Articolul 19 lit. b)

28. Serviciile de asistență individualizate trebuie considerate un drept al persoanei, și nu forme de îngrijire medicală, socială sau caritabilă. Pentru multe persoane cu dizabilități, accesul la o serie de servicii de suport individualizat este o condiție prealabilă pentru viața independentă în cadrul comunității. Persoanele cu dizabilități au dreptul de a alege serviciile și furnizorii de servicii în funcție de cerințele individuale și

⁶ A se vedea Comitetul pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, Explicații asupra articolului 14 din Convenția privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități: Libertatea și siguranța persoanei cu dizabilități. Adoptat în timpul celei de a 14-a sesiuni a Comitetului pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, din septembrie 2015

preferințele personale, iar suportul individualizat ar trebui să fie suficient de flexibil pentru a se adapta cerințelor beneficiarilor, și nu invers. Aceasta instituie în sarcina Statele părți obligația de a se asigura că există un număr suficient de specialiști calificați capabili să identifice soluțiile practice împotriva barierelor spre o viață independentă în cadrul comunității, în conformitate cu cerințele și preferințele individului.

29. Sub-paragraful b) menționează diferite servicii individualizate, care se încadrează în această categorie de servicii suport. Acestea nu se limitează la serviciile din interiorul locuinței, ci trebuie să se extindă și la sferile ocupării forței de muncă, educație, participarea politică și culturală, servicii de asistență care permit împuternicirea părinților și capacitatea de a frecventa rudele și altele, participarea la viața politică și culturală, interesele și activitățile specifice timpului liber, călătoriilor, precum și recreării.

30. În timp ce serviciile de suport individualizate pot varia în funcție de nume sau tip, conform particularităților culturale, economice și geografice ale Statului parte, toate serviciile de asistență trebuie să fie proiectate astfel încât să susțină viața în comunitate, prevenind izolarea și segregarea față de ceilalți din cadrul comunității și trebuie să fie, în realitate, adecvate acestui scop. Este important ca scopul acestor servicii suport să fie realizarea integrării depline în cadrul comunității. Prin urmare, orice formă instituționalizată de servicii suport care segregă și limitează autonomia individuală, nu este permisă de articolul 19 litera b).

31. De asemenea, este important de reținut că toate serviciile de asistență trebuie să fie proiectate și oferite în așa fel încât să susțină scopul general al acestei reglementări: incluziune deplină, individualizată, voluntară și efectivă, și viață independentă.

E. Articolul 19, lit. c)

32. Serviciile și facilitățile menționate în această secțiune a articolului sunt servicii și facilități de suport pentru populația generală din comunitate, nu specifice pentru dizabilitate. Acestea acoperă multe servicii, cum ar fi locuințe, biblioteci publice, spitale, școli, transport, magazine, piețe, muzee, internet, rețele sociale și facilități și servicii similare. Acestea trebuie să fie disponibile, universal accesibile, acceptabile și adaptabile pentru toate persoanele cu dizabilități din cadrul comunității

33. Accesibilitatea facilităților, bunurilor și serviciilor din comunitate, precum și exercitarea dreptului la o slujbă accesibilă incluzivă, educație și asistență medicală sunt condiții esențiale pentru incluziunea și participarea persoanelor cu dizabilități în comunitate. Diferitele programe de dezinstituționalizare au arătat că închiderea centrelor, indiferent de mărimea lor, și relocarea locuitorilor în comunitate nu sunt măsuri suficiente. Aceste reforme trebuie însoțite de programe cuprinzătoare de servicii și dezvoltare comunitară, inclusiv programe de conștientizare. Reformele structurale menite să îmbunătățească accesibilitatea generală în cadrul comunității pot reduce cererea pentru servicii specifice pentru persoanele cu dizabilități.

34. În ceea ce privește domeniul de aplicare, articolul 19 acoperă accesul la locuire sigură și adecvată, servicii individuale și facilități și servicii comunitare. Accesul la locuire presupune a avea opțiunea de a trăi în comunitate ca atare. Articolul 19 nu poate fi pus în aplicare în mod corespunzător în situația în care locuirea este furnizată numai în zone special amenajate și construite astfel încât persoanele cu dizabilități să locuiască în aceeași clădire, complex sau vecinătate. Locuințele accesibile, care oferă cazare persoanelor cu dizabilități care trăiesc singure sau ca parte a unei familii, trebuie să fie disponibile în număr suficient în toate zonele comunității pentru a oferi dreptul și posibilitatea ca persoanele cu dizabilități să aleagă. În acest scop, sunt necesare construcții noi rezidențiale fără bariere și modernizarea fără bariere a structurilor rezidențiale existente. În plus, locuințele trebuie să fie accesibile din punct de vedere al costurilor pentru persoanele cu dizabilități.

35. Serviciile de asistență trebuie să fie disponibile cu o acoperire fizică și geografică sigură pentru toate persoanele cu dizabilități care trăiesc în zonele urbane sau rurale. Acestea trebuie să fie accesibile din punct de vedere al costurilor, ținând cont de persoanele care trăiesc cu venituri mici. De asemenea, acestea trebuie

să fie acceptabile, ceea ce înseamnă că ele trebuie să respecte nivelurile standard de calitate și să fie specifice tuturor, indiferent de gen, vârstă, cultură.

36. Serviciile de asistență individualizată, care nu permit alegerea personală și control propriu, nu asigură realizarea dreptului la viață independentă și integrare în comunitate. Serviciile de asistență oferite ca servicii rezidențiale combinate cu cele de sprijin (oferite ca un "pachet" combinat) sunt adesea oferite persoanelor cu dizabilități pe premisa eficienței costurilor. Cu toate acestea, în timp ce această premisă însăși poate fi respinsă din punct de vedere economic, aspectele legate de eficiența costurilor nu trebuie să aibă prioritate asupra nucleului drepturilor omului. Asistența personală și îngrijitorii nu trebuie "împărțiți" între persoanele cu dizabilități, ca regula generală, ci doar atunci când există un consimțământ deplin și liber în acest sens al persoanei cu dizabilități care necesită asistență personală. Posibilitatea de a alge este unul dintre cele trei elemente cheie ale dreptului la o viață independent în comunitate.

37. Dreptul la servicii de sprijin egale corespunde sarcinii de a asigura participarea și implicarea persoanelor cu dizabilități în procesele legate de facilități și servicii din comunitate, asigurându-se că acestea răspund cerințelor specifice sexului și vârstei și că sunt create în așa fel încât să permită participarea spontană a persoanelor cu dizabilități în cadrul comunității. Pentru copii, nucleul dreptului de a trăi independent și de a fi integrat în comunitate implică dreptul de a crește într-o familie.

F. Elementele de bază

38. Comitetul consideră că este important să identifice elementele esențiale ale articolului 19 pentru a se asigura că fiecărui Stat parte îi revine obligativitatea de a realiza un nivel minim standard de asistență suficient pentru a se exercita dreptul de a trăi independent și de a fi inclus în comunitate. Statele părți ar trebui să se asigure că elementele esențiale ale articolului 19 sunt respectate întotdeauna, în special în perioadele de criză financiară sau economică. Aceste elemente de bază sunt:

a) Asigurarea dreptului la capacitate juridică, în conformitate cu Comentariul General nr. 1 (2014) al Comitetului pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități privind recunoașterea egală în fața legii pentru toate persoanele cu dizabilități, indiferent de dizabilitate, de a decide unde, cu cine și cum să trăiască;

b) Asigurarea accesului nediscriminatoriu la locuire, inclusiv în ceea ce privește venitul și accesibilitatea, și luarea deciziilor privind reglementările obligatorii în materie de construcții, care să garanteze că locuințele noi și renovate sunt accesibile;

c) Dezvoltarea unui plan de acțiune concret pentru viață independentă a persoanelor cu dizabilități în cadrul comunității, incluzând luarea de măsuri pentru facilitarea suportului formal pentru o viață independentă în cadrul comunității, astfel încât sprijinul informal, cum este de exemplu cel oferit de familie, să nu fie singura opțiune;

d) Dezvoltarea, punerea în aplicare, monitorizarea și sancționarea nerespectării legislației, a planurilor și a recomandărilor privind cerințele de accesibilitate pentru servicii de bază în vederea atingerii egalității sociale, inclusiv participarea persoanelor cu dizabilități la rețelele sociale și asigurarea de competențe informate și adecvate în domeniul TIC pentru a asigura că dezvoltarea TIC este protejată și dezvoltată pe baza designului universal;

e) Elaborarea unui plan de acțiune concret și luarea de măsuri pentru dezvoltarea și punerea în aplicare de servicii de sprijin de bază, specifice, individualizate și bazate pe drepturi pentru persoane cu dizabilități, cât și de alte forme de servicii;

f) Asigurarea faptului că nu se există regrese în punerea în aplicare a articolului 19, cu excepția cazului în care acestea au fost justificate în mod corespunzător și în conformitate cu dreptul internațional;

g) Colectarea consecventă de date cantitative și calitative privind persoanele cu dizabilități, inclusiv cele care încă locuiesc în instituții și;

h) Utilizarea oricărei surse de finanțare disponibile, inclusiv finanțare regională și finanțare pentru dezvoltarea cooperării, în scopul dezvoltării de servicii inclusive și accesibile pentru o viață independentă.

III. Obligațiile Statelor părți

39. Obligațiile statelor părți trebuie să reflecte principiile drepturilor Omului, fie că sunt absolute și de imediată aplicabilitate (drepturi civile și politice), fie că sunt aplicabile progresiv (drepturile economice, sociale și culturale). Articolul 19 litera a), dreptul de a-și alege locuința și unde, cum și cu cine să trăiască este imediat aplicabil, deoarece este un drept civil și politic. Articolul 19 litera b), dreptul de a accesa servicii de asistență individualizate, în urma unei evaluări, este un drept economic, social și cultural. Articolul 19 litera c), dreptul de a beneficia de facilitățile serviciilor, este un drept economic, social și cultural, prin faptul că multe servicii de masă, cum ar fi tehnologiile TIC accesibile, site-urile web, media sociale, cinematografele, parcurile publice, teatrele și facilitățile sportive servesc atât scopurilor sociale, cât și celor culturale. Realizarea progresivă implică obligația imediată de a elabora și decide strategii concrete, planuri de acțiune și alocarea de resurse pentru dezvoltarea serviciilor de asistență, precum și de a oferi servicii generale existente, dar și noi, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități

40. Obligația de a respecta nu doar include un aspect negativ. Aspectul său pozitiv impune statelor să ia toate măsurile necesare pentru a se asigura că niciun drept consacrat în articolul 19 nu este încălcat de către stat sau de entități private.

41. Pentru a obține realizarea progresivă a drepturilor economice, sociale și culturale, Statele părți trebuie să ia măsuri pentru a-și folosi toate resursele disponibile⁷. Acești pași trebuie luați imediat sau într-o perioadă rezonabilă de timp. Astfel de măsuri ar trebui să fie deliberate, concrete, orientate și să utilizeze toate mijloacele adecvate⁸. Realizarea sistematică a dreptului la viață independentă în comunitate necesită schimbări structurale., Aceasta se aplică în special dezinstiționalizării în toate formele sale.

42. Statele părți au obligația imediată de a încheia planuri strategice cu termene adecvate și de a furniza resurse, în strânsă și respectuoasă consultare cu organizațiile reprezentative ale persoanelor cu dizabilități, pentru a înlocui orice mediu instituționalizat cu servicii independente de asistență pentru viață independentă. Marja de apreciere a Statelor părți este legată de implementarea programatică, și nu de chestiunea înlocuirii. Statele părți ar trebui să elaboreze planuri de tranziție în consultare directă cu persoanele cu dizabilități, prin intermediul organizațiilor lor reprezentative, pentru a asigura incluziunea persoanelor cu dizabilități în comunitate.

43. Atunci când un Stat parte dorește să introducă măsuri regresive asupra articolului 19, de exemplu, ca răspuns la criza economică sau financiară, acesta este obligat să demonstreze că astfel de măsuri sunt temporare, necesare și nediscriminatorii și că își va respecta obligațiile de bază.⁹

44. Obligația de a obține realizare progresivă presupune, de asemenea, o prezumție împotriva măsurilor regresive în exercitarea drepturilor economice, sociale și culturale. Astfel de măsuri privează persoanele cu dizabilități de exercitarea deplină a dreptului de a trăi independent și de a fi integrat în comunitate. Drept consecință, măsurile regresive constituie o încălcare a articolului 19.

45. Statelor părți le este interzis să ia măsuri regresive în ceea ce privește obligațiile de bază minime ale dreptului de a trăi în mod independent în cadrul comunității, așa cum este menționat în acest Comentariu General.

⁷ A se vedea art. 2 alin (1) din Convenția cu privire la Drepturile Economice, Sociale și Culturale și art. 4 alin (2) din Convenția cu privire la Drepturile Persoanelor cu Dizabilități

⁸ Comitetului pentru Drepturile Economice, Sociale și Culturale, Comentariu General nr. 4, p. 2

⁹ Scrisoarea președintelui Comitetului către statele părți privind măsurile de austeritate, mai 2012

46. Statele părți au imediata obligație să elimine discriminarea împotriva indivizilor sau grupurilor de persoane cu dizabilități și să garanteze dreptul lor egal la viață independentă și la participarea în comunitate. Acest lucru impune Statelor părți să abroge sau să reformeze politicile, legile și practicile care împiedică persoanele cu dizabilități, de exemplu, să-și aleagă locul de reședință, accesul la locuințe accesibile și accesibilizate, închirierea de locuințe sau accesarea facilităților și serviciilor generale de servicii de masă, care ar fi necesare pentru independența acestora. De asemenea, obligația de a asigura locuințe rezonabile (articolul 5 alineatul 3) nu este supusă unei realizări progresive.

A. Obligația de a respecta

47. Obligația de a respecta cere Statelor părți să se abțină de la a interfera direct sau indirect, în orice mod care poate duce la limitarea exercitării individuale a dreptului la viață independentă și incluziune în comunitate. Statele părți nu trebuie să limiteze sau să interzică nimănui accesul la viață independentă în comunitate, nici prin legi care restricționează direct sau indirect autonomia și opțiunile persoanelor cu dizabilități de a-și alege locul de reședință sau unde, cum și cu cine să trăiască. Statele părți ar trebui să reformeze legile care împiedică exercitarea drepturilor consacrate în articolul 19 al Convenției.

48. Această obligație impune, de asemenea, Statelor părți să abroge și să se abțină de la adoptarea legilor, politicilor și structurilor care mențin și creează bariere în ceea ce privește accesul la serviciile de asistență, precum și la facilitățile și serviciile generale. De asemenea, aceasta implică obligația de a elibera toate persoanele care sunt ținute împotriva voinței lor în instituții pentru sănătate mintală sau în alte forme de privare de libertate. Aceasta include, de asemenea, interzicerea tuturor formelor de tutelă și obligația de a înlocui regimurile de luare a deciziilor cu alternative de sprinire în luarea deciziilor.

49. Respectarea drepturilor persoanelor cu dizabilități în conformitate cu articolul 19 presupune ca Statele părți să elimine treptat instituționalizarea. Nu pot fi construite centre noi și nici centrele vechi nu pot fi renovate dincolo de cele mai urgente măsuri necesare pentru a proteja siguranța fizică a rezidenților. Instituțiile nu ar trebui să fie extinse, noii rezidenți nu ar trebui să intre în locul celor care părăsesc instituțiile și nu ar trebui înființate stabilimente de tip satelit care derivă din instituții și au aspectul unei vieți individuale (apartamente sau case individuale), dar care se țin de instituții.

B. Obligația de a proteja

50. Obligația de a proteja impune statelor părți să ia măsuri pentru a împiedica membrii familiei și terții să interfereze direct sau indirect cu exercitarea dreptului de a trăi independent în cadrul comunității. Obligația de a proteja impune statelor părți să pună în aplicare legi și politici care interzic membrilor de familie și terților, furnizorilor de servicii, proprietarilor de terenuri sau furnizorilor de servicii generale un comportament care subminează exercitarea pe deplin a dreptului de a fi inclus și de a trăi independent în cadrul comunității.

51. Statele părți ar trebui să se asigure că fondurile publice sau private nu sunt cheltuite pentru întreținerea și renovarea instituțiilor existente sau înființarea, construirea unor noi instituții, în orice formă de instituționalizare. În plus, statele părți trebuie să se asigure că instituțiile private sunt conforme și nu doar deghizate sub forma "de viață în comunitate".

52. Serviciile suport ar trebui să se bazeze întotdeauna pe cerințele individuale, nu pe interesul furnizorului de servicii. Statele părți ar trebui să instituie mecanisme de monitorizare a furnizorilor de servicii, să adopte măsuri care să protejeze persoanele cu dizabilități izolate în familie sau în instituții, să protejeze copiii de abandon sau instituționalizare pe motiv de dizabilitate și să instituie mecanisme adecvate pentru detectarea situațiilor de violență împotriva persoanelor cu dizabilități de către terți. Statele părți ar trebui, de asemenea, să interzică ca directorii și/ sau administratorii instituțiilor rezidențiale să devină reprezentanți ai rezidenților.

53. Obligația de protecție include interzicerea practicilor discriminatorii, cum ar fi excluderea persoanelor sau grupurilor de la furnizarea anumitor servicii. Statele părți ar trebui să interzică și să împiedice terții să impună bariere practice sau procedurale la viața independentă și incluziunea în comunitate, cum ar fi asigurarea faptului că serviciile furnizate sunt compatibile cu viața independentă în comunitate și că persoanelor cu dizabilități nu li se refuză posibilitatea de a închiria sau nu sunt dezavantajate pe piața imobiliară. Serviciile generale comunitare deschise publicului, cum ar fi bibliotecile, piscinele, parcurile / spațiile publice, magazinele, oficiile poștale sau cinematografele, trebuie să fie accesibile și receptive la cerințele persoanelor cu dizabilități, așa cum sunt consemnate în Comentariul General Nr. 2 (2014) al Comitetului: Accesibilitate¹⁰..

C. Obligația de a aduce la îndeplinire

54. Obligația de a aduce la îndeplinire impune Statelor părți să promoveze, să faciliteze și să ofere măsuri adecvate pentru a asigura realizarea deplină a dreptului de a trăi în mod independent și de a fi inclus în comunitate, așa cum este consacrat în Convenție. Obligația de a aduce la îndeplinire impune, de asemenea, statelor părți să ia măsuri pentru eradicarea barierelor efective din calea realizării depline a dreptului de a trăi independent și a fi inclus în comunitate, cum ar fi locuințe inaccesibile, acces limitat la serviciile de sprijin pentru persoanele cu dizabilități, facilități inaccesibile, bunuri și servicii din comunitate și prejudecățile împotriva persoanelor cu dizabilități.

55. Statele părți ar trebui să îi împuternicească pe membrii familiei să-și sprijine membri ai familiei care au dizabilități pentru a-și realiza dreptul la viață independentă și incluziune în comunitate.

56. În timp ce pun în aplicare legislația, politicile și programele, Statele părți trebuie să consulte îndeaproape și să implice în mod activ cât mai multe persoane cu dizabilități, prin intermediul organizațiilor lor reprezentative, în toate aspectele legate de viața independentă în comunitate, în special privind investirea resurselor în serviciile de asistență din cadrul comunității.

57. Statele părți trebuie să adopte o strategie și un plan de acțiune concret pentru dezinstituționalizare. Aceasta include obligația de a implementa reforme structurale, de a îmbunătăți gradul de accesibilizare pentru persoanele cu dizabilități în cadrul comunității și de a crește gradul de conștientizare în rândul tuturor persoanelor din societate cu privire la incluziunea persoanelor cu dizabilități în cadrul comunității.

58. De asemenea, dezinstituționalizarea necesită o transformare sistemică. Aceasta include închiderea instituțiilor rezidențiale și eliminarea reglementărilor de instituționalizare, ca parte a unei strategii globale. Împreună cu stabilirea unei serii de servicii de asistență individualizate, care include planul individualizat pentru tranziție cu buget și timp, precum și servicii de asistență incluzive. Prin urmare, este necesară o abordare coordonată, transversală, care să asigure reforme, buget și voință la toate nivelele și sectoarele guvernului, inclusiv la nivelul autorităților locale.

59. Programele și dreptul la sprijin pentru viața independentă în comunitate trebuie să acopere costurile legate de dizabilități. În plus, asigurarea disponibilității unui număr suficient de locuințe ușor de accesat și accesibile din punct de vedere al costurilor este esențială pentru dezinstituționalizare, inclusiv pentru locuințele de familie. De asemenea, este important ca accesul la locuințe să nu fie condiționat de cerințele care presupun un grad redus de autonomie și independență a persoanelor cu dizabilități. Clădirile și spațiile deschise publicului și toate formele de transport trebuie să fie proiectate în așa fel încât să satisfacă necesitățile tuturor persoanelor cu dizabilități. Statele părți trebuie să ia măsuri deliberate și imediate pentru a realoca finanțarea în scopul realizării posibilității ca persoanele cu dizabilități să trăiască independent în comunitate.

60. Serviciile de asistență pentru persoanele cu dizabilități trebuie să fie disponibile, ușor de accesat, accesibile din punct de vedere al costurilor, acceptabile și adaptabile tuturor persoanelor cu dizabilități și să se adreseze oricăror condiții de trai, precum, spre exemplu, venitul individual sau familial, și

¹⁰ http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRPD/C/GC/2&Lang=en

circumstanțelor individuale, cum ar fi sexul, vârsta, originea națională sau etnică, identitatea lingvistică, religioasă, sexuală și / sau de gen. Standardul de drepturile omului cu privire la dizabilitate nu permite excluderea persoanelor cu dizabilități pe niciun criteriu, inclusiv tipul și amploarea serviciilor de asistență necesare. Serviciile de asistență, inclusiv de asistența personală, nu ar trebui să fie împărțite cu alți beneficiari decât dacă se bazează pe o decizie luată printr-un consimțământ liber și informat.

61. Statele părți vor include următoarele elemente în criteriile de eligibilitate pentru accesul la servicii de asistență: Evaluarea trebuie să se bazeze pe o abordare a drepturilor omului în ceea ce privește dizabilitatea, să se concentreze mai degrabă asupra necesităților persoanei raportate la barierele din cadrul societății, decât asupra dizabilității, să ia în considerare și să urmeze voința și preferințele unei persoane și să asigure implicarea deplină a persoanelor cu dizabilități în procesul de luare a deciziilor.

62. Transferurile de numerar, cum ar fi indemnizațiile pentru invaliditate și dizabilitate, reprezintă una dintre formele prin care statele părți acordă asistență persoanelor cu dizabilități, în conformitate cu articolele 19 și 28 din Convenție. Astfel de transferuri de numerar sunt făcute adesea cu scopul acoperirii cheltuielilor legate de dizabilitate. Transferurile de numerar acoperă, de asemenea, și situațiile de sărăcie și de sărăcie extremă cu care se pot confrunta persoanele cu dizabilități. Statele părți nu trebuie împovăreze persoanele cu dizabilități prin reducerea veniturilor acestora în perioade de criză economică sau financiară sau prin măsuri de austeritate care sunt incompatibile cu standardele privind drepturile omului stabilite la alineatul 38.

63. Serviciile de suport pentru persoanele cu dizabilități ar trebui evaluate printr-o abordare personalizată și adaptată activităților specifice și barierele reale cu care se confruntă persoanele cu dizabilități în demersurile de incluziune în comunitate. Evaluarea ar trebui să recunoască faptul că persoanele cu dizabilități au nevoie de acces pentru a participa la activități care variază în timp. Statele părți ar trebui să se asigure că personalizarea sprijinului, inclusiv transferurile de numerar / bugetele personale, sunt luate în considerare și răspund provocărilor cu care se confruntă persoanele cu dizabilități atunci când locuiesc în zonele rurale și/ sau urbane.

64. Statele părți trebuie să furnizeze și să transmită în timp util informații actualizate și corecte esențiale pentru luarea deciziei în cunoștință de cauză cu privire la alegerile privind viața independentă și serviciile de asistență în comunitate în formate accesibile, incluzând braille, limbajul semnelor, tactile, formatele Easy Read și moduri alternative și augmentative de comunicare.

65. Statele părți ar trebui să se asigure că personalul care lucrează sau care urmează să lucreze în serviciul de asistență pentru persoanele cu dizabilități, incluzând factorii de decizie și funcționarii publici care monitorizează serviciile pentru persoanele cu dizabilități, sunt instruiți în mod adecvat în ceea ce privește viața independentă în comunitate, atât teoretic cât și practic. De asemenea, statele ar trebui să stabilească criterii în conformitate cu articolul 19 privind entitățile care solicită să li se permită să furnizeze servicii de asistență socială persoanelor cu dizabilități pentru a trăi în comunitate și să evalueze modul în care acestea își îndeplinesc atribuțiile.

66. Statele părți ar trebui, de asemenea, să se asigure că viitoarele investiții și proiecte și cooperarea internațională în conformitate cu articolul 32 nu contribuie la perpetuarea barierele în calea vieții independente din cadrul comunității, ci mai degrabă elimină barierele și sprijină implementarea dreptului la viață independentă și incluziune în comunitate. Ca element de punere în aplicare a articolului 11 al Convenției, este important ca după situații de dezastru să nu se reconstruiască astfel de bariere.

67. Statele părți trebuie să asigure accesul la justiție și să ofere asistență juridică, consiliere juridică adecvată, căi de atac și de sprijin, inclusiv printr-o procedură rezonabilă pentru persoanele cu dizabilități care solicită respectarea dreptului de a trăi independent în comunitate.

68. Statele părți ar trebui să ofere servicii de suport adecvate îngrijitorilor din familie, astfel încât aceștia să poată sprijini, la rândul lor, copilul sau ruda lor să trăiască independent în comunitate. Acest sprijin include servicii de îngrijire la domiciliu, servicii de asistență destinate copiilor și alte servicii de susținere parentală.

Srijinul financiar este, de asemenea, esențial pentru îngrijitorii din familie care trăiesc adesea în situații de sărăcie extremă, fără posibilitatea accesării pieței muncii. De asemenea, statele părți trebuie să ofere sprijin social familiilor și să încurajeze dezvoltarea serviciilor de consiliere, a cercurilor de sprijin și a altor opțiuni de sprijin adecvate.

69. Statele părți trebuie să efectueze în mod regulat studii și alte forme de analiză care furnizează date privind barierele fizice, de comunicare, de mediu, infrastructură și de atitudine cu care se confruntă persoanele cu dizabilități și necesitățile pentru punerea în aplicare a dreptului la viață independentă în cadrul comunității.

IV. Conexiunea cu alte prevederi ale Convenției

70. Dreptul la viață independentă și incluziune în comunitate este interconectat cu exercitarea altor drepturi ale omului prevăzute în Convenție. În același timp, reprezintă mai mult decât suma acelor drepturi, deoarece afirmă că toate drepturile trebuie exercitate în comunitatea în care o persoană alege să trăiască și în cadrul căreia dezvoltarea liberă și deplină a personalității poate fi realizată.

71. Consultarea și implicarea activă a persoanelor cu dizabilități prin intermediul organizațiilor lor reprezentative (articolul 4 alineatul (3)) este esențială pentru adoptarea tuturor planurilor și strategiilor, precum și pentru urmărirea și monitorizarea aplicării dreptului la viață independentă în comunitate. Factorii de decizie de la toate nivelurile trebuie să implice în mod activ și să consulte persoane cu dizabilități de toate tipurile, inclusiv organizațiile femeilor cu dizabilitati, persoanelor în vârstă cu dizabilități, copiiiilor cu dizabilități, persoanelor cu dizabilități psihosociale și persoanelor cu dizabilități intelectuale.

72. Nediscriminarea (articolul 5), în ceea ce privește viața independentă și incluziunea în comunitate este importantă pentru accesarea și primirea serviciilor de asistență. Statele părți ar trebui să definească criteriile și procedurile de eligibilitate pentru accesarea serviciilor de asistență într-un mod nediscriminatoriu, obiectiv și concentrat mai degrabă asupra necesităților persoanei decât a dizabilității, în conformitate cu o abordare care respectă drepturile omului. Crearea de servicii specifice pentru persoanele cu dizabilități în circumstanțele particulare ale acestora și în conformitate cu necesitățile lor, cum ar fi serviciile pentru copii, studenți, angajați și persoane în vârstă cu dizabilități, nu ar trebui considerată ca o încălcare discriminatorie a Convenției, ci mai degrabă ca o acțiune afirmativă disponibilă și legală. Persoanele cu dizabilități care se confruntă cu discriminare în legătură cu articolul 19 trebuie să dispună de căi de atac eficiente și accesibile financiar.

73. Adesea, femeile și fetele cu dizabilități (articolul 6) sunt mai excluse și izolate și se confruntă cu mai multe restricții cu privire la locul lor de reședință, precum și aranjamentele de trai din cauza stereotipurilor paternaliste și a modelelor sociale patriarhale împotriva femeilor în societate. Femeile și fetele cu dizabilități se confruntă, de asemenea, cu discriminare bazată pe gen, discriminare multiplă și intersectorială, instituționalizare, violență, inclusiv violență sexuală și hărțuirea sexuală.¹¹ Statele părți trebuie să ofere servicii de asistență juridică accesibile sau gratuite pentru victimele violenței și abuzurilor. Femeile cu dizabilități care se confruntă cu violența domestică sunt mai frecvent dependente din punct de vedere economic, fizic sau emoțional de agresorii lor, care adesea sunt chiar îngrijitorii lor, această situație împiedicând femeile cu dizabilități să părăsească relațiile abuzive și conduce la o izolare socială ulterioară. Prin urmare, la punerea în aplicare a dreptului la viață independentă și incluziune în comunitate, ar trebui să se acorde o atenție deosebită egalității de gen, eliminării discriminării bazate pe gen și modelelor sociale patriarhale.

74. Normele și valorile culturale pot restrânge în mod negativ opțiunile și controlul femeilor și fetelor cu dizabilități asupra aranjamentelor de trai, limitează autonomia lor, obligându-le să trăiască în anumite condiții, le impune să suprimă propriile nevoi și să servească în schimb pe ale altora și să îndeplinească

¹¹ A se vedea Comitetul pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, Comentariu General Nr. 3 (2016): Femei și fete cu dizabilități

anumite roluri în cadrul familiei.¹² Statele părți ar trebui să ia măsuri pentru a combate discriminarea și barierele împotriva femeilor în ceea ce privește accesul la serviciile de asistență socială și să se asigure că diferitele politici, programe și strategii privind accesul la servicii și asistență socială iau în considerare în mod egal egalitatea între femei și bărbați.

75. De asemenea, statele părți ar trebui să se asigure că măsurile vizând dezvoltarea, împuternicirea și progresul femeilor și fetelor cu dizabilități (articolul 6 alineatul (2)) abordează inegalitățile de gen în accesarea serviciilor de asistență și protecției sociale. Statele părți ar trebui să adopte măsuri de echilibrare a vieții profesionale și vieții private (resurse, timp, servicii) care să sprijine femeile cu dizabilități la (re)intrarea pe piața liberă a muncii și să asigure drepturi și responsabilități egale între femei și bărbați pentru exercitarea responsabilităților părintești.¹³ Este, de asemenea, responsabilitatea statelor părți să se asigure că adăposturile pentru victimele violenței bazate pe gen sunt pe deplin accesibile femeilor și fetelor cu dizabilități.

76. Existența unor servicii de sprijin adecvate în funcție de vârstă pentru fete și băieți cu dizabilități este de o importanță vitală pentru exercitarea egală a drepturilor lor (articolul 7). Respectarea capacităților în evoluție ale copiilor cu dizabilități și susținerea acestora în a avea un cuvânt de spus cu privire la alegerile care îi afectează este esențială. De asemenea, este important să se acorde sprijin, informații și îndrumare familiilor (art.23) pentru a preveni instituționalizarea copiilor cu dizabilități și de a avea politici integrative de adopție pentru asigurarea egalității de șanse a copiilor cu dizabilități.

77. În ceea ce privește interacțiunile sociale și relațiile cu colegii, adolescenții pot prefera asistența personală sau interpretii profesioniști în limbajul semnelor în detrimentul sprijinului informal oferit de rude. Statele părți ar trebui să stabilească forme inovatoare de sprijin și servicii accesibile pentru copiii și adolescenții cu dizabilități, adresate direct acestora sau prin intermediul organizațiilor lor. Copiii cu dizabilități pot solicita sprijin pentru a practica sport sau activități în comunitate în funcție de vârsta lor. Adolescenții cu dizabilități ar trebui să aibă posibilitatea de a petrece timp și de a lua parte la activități de agrement cu cei de vârsta lor. Statele părți trebuie să asigure dispozitive și tehnologii de asistență care să faciliteze incluziunea adolescenților cu dizabilități în grupuri de adolescenți corespunzătoare vârstei lor. În plus, serviciile care facilitează tranziția tinerilor la maturitate, inclusiv sprijinul de a se muta din casa părintească, debutul în câmpul muncii și continuarea învățământului superior sunt esențiale pentru sprijinirea vieții independente.

78. Creșterea gradului de conștientizare (articolul 8) este esențială pentru crearea unei comunități deschise, favorabile și incluzive, întrucât articolul 19, în cele din urmă, se referă la transformarea comunităților. Stereotipurile, discriminarea pe criteriul dizabilității și concepțiile greșite care împiedică persoanele cu dizabilități să trăiască independent trebuie eradicat și trebuie promovată imaginea lor pozitivă și contribuțiile lor aduse societății. Creșterea nivelului de conștientizare se impune autorităților, funcționarilor publici, profesioniștilor, mijloacelor de comunicare în masă, publicului larg și persoanelor cu dizabilități și familiilor acestora. Toate activitățile de conștientizare ar trebui să se desfășoare în strânsă cooperare cu persoanele cu dizabilități prin organizațiile lor reprezentative.

79. Drepturile prevăzute la articolul 19 corespund obligațiilor Statelor părți referitoare la accesibilitate (articolul 9) deoarece accesibilitatea generală la mediu, transport, informații, comunicare, facilități și servicii deschise publicului în respectiva comunitate este o condiție prealabilă vieții independente și incluziunii în comunitate. Articolul 9 prevede necesitatea identificării și eliminarea barierelor în clădirile destinate publicului, prin măsuri cum ar fi revizuirea documentelor de control al clădirilor și codurilor de urbanism, includerea standardelor de design universal într-o varietate de sectoare și stabilirea standardelor de accesibilitate pentru locuire.

¹² Ibidem, p. 8; 18, 29, 55

¹³ Comitetul pentru Eliminarea Discriminării împotriva Femeilor. Recomandarea Generală nr. 21 din sesiunea a treisprezecea (1994) Egalitate în căsnicie și în relațiile de familie

80. Statele părți trebuie să ia în considerare în prealabil obligația de a furniza servicii de asistență persoanelor cu dizabilități în toate activitățile de gestionare a riscului în situații de calamități (articolul 11) și să se asigure că sunt prioritizate sau că nu sunt uitate. De asemenea, este important ca aceste bariere să nu fie reconstruite după situații de conflict armat, urgențe umanitare sau de producere a dezastrelor naturale. Procesele de reconstrucție trebuie să asigure persoanelor cu dizabilități accesul deplin la viața independentă din comunitate.

81. Recunoașterea egală în fața legii (articolul 12) asigură că toate persoanele cu dizabilități au dreptul să-și exercite capacitatea juridică deplină și, prin urmare, au dreptul egal de a alege și de a controla propria viață, alegând unde, cu cine și cum doresc să trăiască și să primească sprijin în funcție de voința și preferințele lor. Pentru a realiza pe deplin trecerea la procesul de luare a deciziilor sprijinite și pentru a pune în aplicare drepturile consacrate în articolul 12, este imperativ ca persoanele cu dizabilități să aibă posibilitatea de a-și dezvolta și exprima voința și preferințele pentru a-și exercita capacitatea juridică în mod egal cu ceilalți. Pentru a realiza acest lucru, ei trebuie să facă parte din comunitate. Mai mult decât atât, sprijinul în exercitarea capacității juridice ar trebui să fie asigurat prin utilizarea unei abordări bazate pe comunitate, care să respecte voința și preferințele persoanelor cu dizabilități.

82. Accesul la justiție, astfel cum este consacrat în articolul 13, este fundamental pentru a garanta deplina exercitare a dreptului la viață independentă în cadrul comunității. Statele părți trebuie să se asigure că toate persoanele cu dizabilități au capacitate juridică și calitate procesuală active în instanță. De asemenea, statele părți trebuie să se asigure că toate deciziile privind viața independentă în comunitate pot face obiectul unui apel sau recurs. Sprijinul pentru o viață independentă în comunitate trebuie să fie executoriu. Pentru a asigura accesul egal și efectiv la justiție, sunt esențiale drepturi substanțiale la asistență juridică, sprijin, proceduri și măsuri adecvate vârstei.

83. Instituționalizarea involuntară pe baza dizabilității sau a unor circumstanțe asociate, cum ar fi prezumția de "periculozitate" și a altor factori așa cum sunt elaborate în îndrumările Comitetului la articolul 14, este adesea cauzată sau crescută din cauza lipsei serviciilor de asistență specifice dizabilității. Aplicarea articolului 19 va preveni astfel încălcarea articolului 14.

84. Este extrem de important să se asigure că serviciile de asistență nu lasă loc pentru eventualele abuzuri, exploatare a persoanelor cu dizabilități sau a oricărei forme de violență împotriva acestora (articolul 16). Pentru toate persoanele cu dizabilități care utilizează serviciile prevăzute la articolul 19 și care se pot confrunta cu abuzuri, violență și exploatare trebuie să fie disponibile o monitorizare specifică, luând în calcul dizabilitatea, genul și vârsta, căi legale de atac și remedii adecvate. Deoarece instituțiile rezidențiale tind să izoleze persoanele care locuiesc acolo de restul comunității, femeile și fetele cu dizabilități instituționalizate sunt în continuare susceptibile la violența bazată pe gen, inclusiv sterilizarea forțată, abuzul sexual și fizic, abuzul emoțional și izolarea ulterioară. Ele se confruntă, de asemenea, cu obstacole mai mari atunci când vor să semnaleze actele de violență. Este imperativ ca statele să includă aceste aspecte în monitorizarea instituțiilor și să asigure accesul la remedii pentru femeile cu dizabilități care sunt expuse violenței de gen în aceste instituții.

85. Fără sprijin pentru mobilitate personală (articolul 20), barierele către o viață independentă în cadrul comunității continuă să existe pentru multe persoane cu dizabilități. Furnizarea de mijloace, dispozitive de mobilitate, tehnologii de asistare și forme active de asistență și de intermediere de calitate, la un cost accesibil, așa cum sunt consacrate în articolul 20, este o condiție prealabilă pentru incluziunea și participarea deplină a persoanelor cu dizabilități în comunitățile respective.

86. Persoanele cu dizabilități au dreptul de a accesa toate informațiile publice în formate accesibile și de a căuta, primi și împărtăși informații și idei în mod egal cu ceilalți (articolul 21). Comunicarea poate fi furnizată în forme și formate alese de ele însele, inclusiv limbajul Braille, limbajul mimico-gestual, tactil, formatele Easy Read și moduri, mijloace și formate alternative de comunicare. Este important ca informațiile și comunicarea informațiilor să poată circula în ambele direcții și ca serviciile și facilitățile să fie accesibile persoanelor care utilizează modalități diferite de comunicare. Este deosebit de important ca informațiile privind serviciile de sprijin și sistemele de protecție socială, inclusiv mecanismele legate de

dizabilitate, să fie accesibile și disponibile dintr-o diversitate de surse pentru a permite persoanelor cu dizabilități să ia decizii în deplină cunoștință de cauză cu privire la locul în care, cu cine și cum să trăiască și ce fel de serviciu este cel mai potrivit. Este, de asemenea, de o importanță critică faptul ca mecanismele de furnizare a feedback-ului și plângerilor să fie accesibile comunicării.

87. Statele părți trebuie să se asigure că, în furnizarea de servicii de asistență în conformitate cu articolul 19, viața privată, familia, căminul, corespondența și onoarea persoanelor cu dizabilități sunt protejate de orice intervenție din afara legii. (articolul 22). În oricare caz de interferențe ilegale, trebuie să fie disponibile monitorizare din perspectiva dizabilității, genului și vârstei și căi legale de atac, pentru toate persoanele cu dizabilități care utilizează serviciile de suport.

88. Dreptul la viață independentă în cadrul comunității este strâns legat de dreptul la familie pentru copiii și părinții cu dizabilități (articolul 23). Dacă nu există asistență și servicii comunitare, acest lucru poate crea presiuni și constrângeri financiare pentru familia persoanelor cu dizabilități; drepturile consacrate în articolul 23 al Convenției sunt esențiale pentru a preveni îndepărtarea copiilor de la familiile lor și instituționalizarea acestora, precum și pentru sprijinirea familiilor pentru a trăi în comunitate. Aceste drepturi sunt la fel de importante pentru a se asigura că nu sunt luați copiii de la părinți din cauza dizabilității acestora. Statele părți ar trebui să furnizeze informații, recomandări și suport familiilor în susținerea drepturilor copiilor lor și să promoveze incluziunea și participarea în comunitate.

89. Viața independentă și integrarea în comunitate sunt în mod inerent legate de educația incluzivă (articolul 24), necesită recunoașterea dreptului persoanelor cu dizabilități de a trăi independent și de a se bucura de incluziune și participare în comunitate.¹⁴ Incluziunea persoanelor cu dizabilități în sistemul de învățământ de masă generează o incluziune ulterioară a persoanelor cu dizabilități în comunitate. Dezinstituționalizarea implică, de asemenea, introducerea unei educații incluzive. Statele părți ar trebui să ia în considerare rolul pe care îl va juca exercitarea dreptului la educația incluzivă în construirea punctelor tari, a abilităților și a competențelor necesare pentru ca toate persoanele cu dizabilități să se bucure de drepturile lor, să beneficieze de și să contribuie la comunitățile lor.

90. Instituțiile și serviciile de sănătate publice (articolul 25) trebuie să fie disponibile, accesibile, adaptabile și acceptabile pentru persoanele cu dizabilități din comunitate, să includă și să permit sprijinul necesitat de anumite persoane cu dizabilități (cu cerințe complexe de comunicare, dizabilități psihosociale, dizabilități intelectuale și/ sau persoane cu deficiențe de auz) în timpul spitalizărilor, intervențiilor chirurgicale și consulturilor medicale. Disponibilitatea categoriilor de personal precum asistenți medicali, fizioterapeuți, psihiatri sau psihologi în spitale, precum și la domiciliu face parte din serviciile de sănătate și nu ar trebui văzută ca îndeplinirea obligației Statelor parte în temeiul articolului 19, ci în temeiul articolului 25.

91. Există o interdependență între viața independentă în comunitate, abilitare și reabilitare (articolul 26). Pentru unele persoane cu dizabilități, participarea la serviciile de reabilitare nu este posibilă dacă nu beneficiază de un suport individualizat suficient. În același timp, scopul reabilitării este de a permite persoanelor cu dizabilități să participe pe deplin și eficient în comunitate. Reabilitarea unei persoane cu dizabilități trebuie să respecte întotdeauna consimțământul său liber și informat. Reabilitarea este importantă în ceea ce privește educația, ocuparea forței de muncă, sănătatea și domeniul social.

92. Existența serviciilor de sprijin individualizat, inclusiv asistența personală, este de multe ori o condiție prealabilă pentru exercitarea efectivă a dreptului la muncă (articolul 27). Mai mult decât atât, persoanele cu dizabilități ar trebui să devină, de asemenea, angajatori, manageri sau formatori în serviciile de asistență specifice pentru persoanele cu dizabilități. Punerea în aplicare a articolului 19 va contribui astfel la eliminarea treptată a locurilor de muncă protejate.

93. Pentru a se asigura că persoanele cu dizabilități se bucură de standard adecvat de viață (articolul 28), Statele părți ar trebui să asigure, printre altele, acces la servicii de suport care să le permită să trăiască independent. Prin urmare, există obligația în sarcina Statelor părți de a asigura accesul la servicii adecvate

¹⁴ Comitetul pentru Persoanele cu Dizabilități, Comentariul General nr. 4 (2016) Dreptul la educație incluzivă

și accesibile financiar, dispozitive și alte tipuri de asistență pentru cerințele legate de dizabilitate, în special pentru persoanele cu dizabilități care trăiesc în sărăcie. În plus, este necesar să se acorde acces la programe publice și subvenționate de locuințe din comunitate. Este considerat contrar Convenției dacă persoanele cu dizabilități trebuie să suporte singure costurile legate de dizabilitatea lor.

94. Pentru a influența și a lua parte la deciziile care influențează dezvoltarea comunității lor, toate persoanele cu dizabilități ar trebui să se bucure și să-și exercite drepturile de participare la viața politică și publică (art.29), în mod direct sau prin organizația lor. Sprijinul adecvat poate oferi asistență importantă persoanelor cu dizabilități în exercitarea dreptului de vot, de a participa la viața politică și de a administra afaceri publice. Este important să se asigure că asistenții sau alt personal de suport nu restricționează sau abuzează de alegerile pe care le fac persoanele cu dizabilități în exercitarea dreptului lor la vot.

95. Viața culturală, activitățile recreative, timpul liber și sportul (articolul 30) reprezintă dimensiuni importante ale vieții în comunitate în care incluziunea poate fi urmărită și realizată, de exemplu prin asigurarea accesibilității și incluziunii evenimentelor, activităților și facilităților pentru persoanele cu dizabilități. Asistenții personali, ghizii, cititorii, interpretii profesioniști ai limbajului tactil și mimico-gestual contribuie, printre altele, la o viață incluzivă în comunitate în conformitate cu voința și preferințele persoanelor cu dizabilități. Este important ca utilizarea oricărui tip de sprijin să fie considerată o parte a cheltuielilor legate de dizabilitate, deoarece astfel de servicii de sprijin contribuie la încurajarea incluziunii în comunitate și a vieții independente. Asistenții necesari pentru a participa la activități culturale și recreative trebuie să beneficieze de intrare gratuită. De asemenea, nu ar trebui să existe restricții cu privire la momentul în care, unde și pentru ce fel de activități să se utilizeze asistența, la nivel național și internațional.

96. Datele și informațiile trebuie să fie dezagregate sistematic (articolul 31) pe criteriul dizabilității în toate sectoarele, inclusiv în ceea ce privește locuirea, condițiile de trai, sistemele de protecție socială, precum și accesul la viață independentă și la sprijin și servicii. Informațiile ar trebui să permită analiza periodică a modului în care au progresat dezinstituționalizarea și tranziția către serviciile de sprijin din comunitate. Este important ca indicatorii să reflecte circumstanțele specifice fiecărui Stat parte.

97. Cooperarea internațională (articolul 32) trebuie să se desfășoare într-un mod care să asigure că ajutorul străin este investit în servicii de sprijin în comunitățile locale, care respectă voința și preferințele persoanelor cu dizabilități și promovează dreptul lor de a alege unde, cu cine și în ce mod vor trăi, în conformitate cu articolul 19. Investirea banilor obținuți în cadrul cooperării internaționale în dezvoltarea de noi instituții sau locuri de detenție sau modele instituționale de îngrijire nu este acceptabilă deoarece duce la segregarea și izolarea persoanelor cu dizabilități.

V. Implementarea la nivel național

98. Comitetul observă că există posibilitatea ca Statele părți să întâmpine provocări la nivel național atunci când pun în aplicare dreptul la viață independentă și la integrarea în comunitate. Cu toate acestea, în conformitate cu conținutul normativ și obligațiile descrise mai sus, Statele părți ar trebui să ia următoarele măsuri pentru a asigura punerea integrală în aplicare a articolului 19 al Convenției:

a) abrogarea tuturor legilor care împiedică orice persoană cu dizabilități, indiferent de tipul de dizabilitate, să aleagă unde, cu cine și cum să trăiască, inclusiv să aibă dreptul de a nu fi îngrădit de niciun tip de dizabilitate;

b) elaborarea și aplicarea de legi, standarde și alte măsuri în scopul de a face comunitățile și mediul local, precum și informația și comunicarea accesibile tuturor persoanelor cu dizabilități;

c) asigurarea că programele de protecție socială îndeplinesc cerințele diverselor categorii de persoane cu dizabilități în mod egal;

d) introducerea principiului designului universal atât pentru spațiul fizic, cât și pentru cel virtual în politici, legi, standarde și alte măsuri, inclusiv monitorizarea realizării/ punerii în aplicare a obligațiilor. Controlul standardelor de construcție pentru a se conforma principiilor designului universal și liniilor directoare legislative privind construcția, așa cum este subliniat în Comentariul General al Comitetului nr. 2 (2014) Accesibilitate;

(e) asigurarea de drepturi fundamentale și procedurale pentru viață independentă în cadrul comunității tuturor persoanelor cu dizabilități;

(f) informarea persoanelor cu dizabilități despre dreptul lor la viață independentă și la incluziune în comunitate în moduri pe care le pot înțelege și oferirea pregătirii necesare ca persoanele cu dizabilități să ceară respectarea drepturilor lor;

(g) adoptarea de strategii clare și specifice pentru dezinstituționalizare, cu termene specifice și bugete adecvate, pentru a elimina toate formele de izolare, segregare sau instituționalizare a persoanelor cu dizabilități. O atenție deosebită ar trebui acordată persoanelor cu dizabilități psihosociale și/ sau intelectuale și copiilor cu dizabilități aflați în prezent în instituții;

(h) crearea unui climat de conștientizare care să abordeze atitudinile negative și stereotipurile cu privire la persoanele cu dizabilități și asigurarea transformării comunității într-un efort de a dezvolta servicii de masă personalizate și accesibile;

(i) asigurarea participării persoanelor cu dizabilități, în mod direct și prin intermediul organizațiilor lor reprezentative este esențială în transformarea serviciilor de suport și a comunităților, și în elaborarea și implementarea strategiilor de dezinstituționalizare;

(j) elaborarea de politici cuprinzătoare și recomandări legislative și alocarea de resurse financiare pentru construirea de locuințe ușor de accesat și accesibile financiar, mediu, spații publice și transport, într-un interval de timp adecvat și sancțiuni eficiente, descurajante și proporționale pentru încălcări de către autoritățile publice sau private;

(k) alocarea resurselor către dezvoltarea unor servicii de suport adecvate și suficiente, orientate direct către beneficiar și/ sau pentru beneficiar, pentru toate persoanele cu dizabilități, cum ar fi asistența personală, ghizi, cititori, limbajul profesionist mimico-gestual sau interpreți;

(l) proiectarea proceselor de achiziție a serviciilor de suport pentru persoanele cu dizabilități care trăiesc independent în comunitate, luând în considerare conținutul normativ al articolului 19;

(m) stabilirea de mecanisme de monitorizare a instituțiilor și serviciilor rezidențiale existente, a strategiilor de dezinstituționalizare și a implementării vieții independente în comunitate, ținând cont de rolul cadrului independent de monitorizare; și

(n) monitorizarea și punerea în aplicare prevăzută la articolul 19 ar trebui să se desfășoare în deplină consultare și participare a persoanelor cu dizabilități prin organizațiile lor reprezentative.

Traducere realizată de Centrul de Resurse Juridice în cadrul proiectului SOS: ONG-urile din România, împreună pentru drepturile persoanelor cu dizabilități cu dizabilități mintale închise în instituții, co-finanțat printr-un grant din partea Elveției, prin intermediul Contribuției Elvețiene pentru Uniunea Europeană extinsă.